

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання курсових робіт
із польської мови /
порівняльного мовознавства

для студентів спеціальності
«014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)»
предметною спеціальністю 014.02 Середня освіта
(Мова та зарубіжна література)
спеціалізацією 014.028 Польська мова та зарубіжна література

Тернопіль
ЗУНУ
2025

Рекомендовано до друку
кафедрою інформаційної та соціокультурної діяльності
Західноукраїнського національного університету
(протокол № 8 від 13 лютого 2025 року)

Рецензенти:

Юрчишин Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій Західноукраїнського національного університету;

Заваринська І. Ф. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та славістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Методичні рекомендації до написання курсових робіт із польської мови / порівняльного мовознавства для студентів спеціальності «014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)» предметною спеціальністю 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) спеціалізацією 014.028 Польська мова та зарубіжна література / Укладачі І. Шкіцька, Ю. Щербяк, Н. Ліщинська, Н. Дідух. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 27 с.

У методичних рекомендаціях подано систематизовані вимоги до організації та виконання курсових робіт із польської мови і порівняльного мовознавства. Видання містить пояснення щодо вибору теми, визначення мети й завдань дослідження, структури та плану курсової роботи, методів аналізу мовного матеріалу, правил оформлення та цитування джерел.

Окремо розглянуто питання академічної доброчесності, критерії оцінювання письмової роботи й публічного захисту, наведено приклади оформлення титульної сторінки роботи, змісту дослідження, подано орієнтовні питання для захисту та вимоги до мовностилістичного оформлення тексту. Особливу увагу приділено роботі з автентичним польськомовним матеріалом, здійсненню порівняльного аналізу польської та української мов, а також практичному значенню отриманих результатів.

Методичні рекомендації призначені для студентів, які навчаються за спеціальністю «Середня освіта (Польська мова та зарубіжна література)», а також можуть бути корисними викладачів зовнішньої організації студентської науково-дослідної роботи та здійсненні керування нею.

УДК 378.016:811.162.1:81'1(072)

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. ВИБІР ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
3. ПЛАН РОБОТИ.....	9
4. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	10
5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	14
6. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ.....	17
7. ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	19
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	22
ДОДАТКИ.....	25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота з польської мови / порівняльного мовознавства є обов'язковим освітнім компонентом професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література), спеціалізації 014.028 Польська мова та зарубіжна література. Курсова робота має характер індивідуального навчально-дослідницького завдання, спрямованого на формування в майбутнього вчителя вмінь самостійного аналізу мовних явищ, роботи з науковими джерелами та інтерпретації лінгвістичних фактів у порівняльному та міжкультурному контексті.

Виконання курсової роботи з польської мови / порівняльного мовознавства є важливим етапом переходу від засвоєння навчального матеріалу до самостійної інтелектуальної діяльності студента. Якщо в межах аудиторних курсів здобувач освіти ознайомлюється з лінгвістичними концепціями та прикладами аналізу мовних явищ, то курсова робота передбачає їх практичне застосування у власному дослідженні.

Під час роботи над темою студент набуває досвіду уважного аналізу мовних фактів, осмислення їх у культурному та історичному контексті, зіставлення різних інтерпретацій і формулювання власних висновків. Для майбутнього вчителя-словесника така діяльність має особливе значення, оскільки формує підґрунтя професійної компетентності – уміння працювати з мовним матеріалом не лише як користувач, а як інтерпретатор і посередник між мовою та учнем.

Мета курсової роботи – формування здатності самостійно здійснювати лінгвістичне дослідження, аналізувати мовні явища в історико-культурному та порівняльному контекстах, аргументовано інтерпретувати матеріал і презентувати результати власної наукової діяльності.

Завдання курсової роботи:

- опрацювати наукові джерела з обраної проблеми;
- сформулювати теоретичну основу дослідження;
- здійснити самостійний аналіз мовних явищ;
- застосувати елементи порівняльного мовознавчого аналізу;
- узагальнити результати дослідження у формі наукового тексту;
- набути навичок академічного письма і коректного цитування;
- представити результати дослідження у формі усного захисту.

У результаті виконання курсової роботи студент повинен продемонструвати:

1) знання:

- основних лінгвістичних понять, категорій і методів аналізу мовних явищ;
- закономірностей розвитку польської мови та її взаємодії з іншими мовами;
- специфіки інтерпретації мовних фактів у культурному та історичному контексті;

- сучасних підходів до порівняльного мовознавства.

2) уміння:

- здійснювати самостійний пошук і відбір наукової інформації;
- аналізувати мовні явища на фонетичному, морфологічному, синтаксичному та семантичному рівнях;
- застосовувати елементи компаративного аналізу;
- логічно структурувати результати дослідження;
- формулювати аргументовані висновки;
- презентувати результати дослідження в усній формі.

3) здатність до професійного застосування:

- використовувати навички аналізу мовних явищ у майбутній педагогічній діяльності;
- пояснювати учням мовні процеси з урахуванням їх культурного та історичного контексту;
- формувати уміння осмисленого сприйняття та інтерпретації мовних фактів.

2. ВИБІР ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Рекомендації щодо вибору теми

1. Відповідність освітній програмі

- Тема повинна узгоджуватися зі змістом навчальних дисциплін «Вступ до мовознавства», «Практичний курс польської мови», «Сучасна польська мова», «Сучасна українська літературна мова», «Ділова польська мова», «Документна лінвістика» тощо.
- Важливо, щоб вона сприяла формуванню професійних компетентностей майбутнього вчителя-словесника.

2. Актуальність і наукова новизна

- Обирайте тему, що відображає сучасні тенденції у лінгвістиці (контрастивний аналіз, мовна інтерференція, перекладознавство, типологія).
- Перевага надається проблемам, що мають практичне значення для викладання польської мови в українському освітньому контексті.

3. Робота з автентичним мовним матеріалом

- Тема повинна передбачати використання **польськомовних текстів** (художніх, публіцистичних, наукових, ділових).
- У роботі необхідно наводити **мовні приклади польською мовою** для ілюстрації аналізу.
- Бажано зіставляти польські приклади з українськими чи/і англійськими для виявлення контрастивних особливостей.

4. Доступність джерельної бази

- Обирайте тему, для якої є достатня кількість наукових праць українською, польською та англійською мовами.
- Переконайтеся, що Ви маєте доступ до словників, корпусів текстів, електронних бібліотек.

5. Конкретність і чіткість формулювання

- Тема має бути вузькою й конкретною, щоб дослідження було глибоким, а не поверховим.
- Наприклад: не «Фонетика польської мови», а «Особливості вокалізму польської мови у зіставленні з українською».

6. Практична значущість

- Обирайте тему, яка може бути корисною для майбутньої педагогічної діяльності (пояснення учням складних мовних явищ, формування навичок перекладу, розвиток міжкультурної комунікації).

Напрями тем

- Фонетичні особливості польської мови в порівнянні з українською.
- Морфологічні паралелі та відмінності між польською та українською мовами.
- Синтаксичні конструкції польської мови у зіставленні з українською.
- Лексичні запозичення та інтерференція між польською і українською мовами.
- Польська мова в контексті слов'янської мовної типології.
- Особливості перекладу польських текстів українською: проблеми і стратегії.
- Семантичні поля в польській та українській мовах (наприклад, вербалізація концептів («родина», «свобода», «душа» і под.)).
- Порівняння фразеологізмів польської та української мов.
- Мовна картина світу в польській та українській культурах.

Орієнтовна тематика курсових робіт,

розроблена викладачами кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності ЗУНУ на основі програм курсів «Вступ до мовознавства», «Практичний курс польської мови», «Сучасна польська мова», «Сучасна українська літературна мова», «Ділова польська мова», «Документна лінвістика»

1. Система форм звертання (гонорифікація) як складник мовного етикету поляків та українців.
2. Мовна репрезентація категорії гендеру в сучасній польській мові: фемінітиви та нейтральні форми.
3. Стилiстичні функції модальних часток у польському розмовному мовленні.
4. Прагматика заперечних конструкцій у польській мові: від граматики до стратегій ввічливості.
5. Мовні засоби інтенсифікації ознак у польській та українській мовах.
6. Засоби вираження експресивності в синтаксисі сучасної польської художньої прози.
7. Функціонально-стилiстична роль діалектизмів у творах сучасних польських авторів (на прикладі твору вибраного автора).
8. Специфіка пунктуаційної системи польської мови в порівнянні з українськими нормами.
9. Мовні засоби маніпулювання та переконання в польських текстах комерційної реклами.
10. Порівняльна характеристика засобів вираження модальності в польських та українських юридичних текстах.
11. Вплив інтернет-комунікації на трансформацію орфографічної норми сучасної польської мови.
12. Соматична фразеологія польської мови як віддзеркалення національної мовної картини світу.
13. Семантична деривація та запозичення в сучасній польській молодіжній лексиці.
14. Архаїзація лексики в сучасній польській мові: причини та механізми виходу слів з активного вжитку.

15. Особливості адаптації англіцизмів у польському та українському сегментах соціальних мереж.
16. Специфіка функціонування фразеологізмів-біблїзмів у сучасному польському та українському публіцистичному дискурсі.
17. Мовна репрезентація концепту «час» у художньому дискурсі Ольги Токарчук.
18. Структурно-семантичні особливості польської та української гастрономічної лексики.
19. Особливості функціонування когнітивних метафор у польському політичному дискурсі (на прикладі обраного інтернет-видання).
20. Динаміка розвитку термінології сфери інформаційних технологій у польській мові.
21. Антропонімкон сучасних польських та українських прізвищ: спільні та відмінні моделі творення.
22. Категорія чоловічого роду (*rodzaj męskoosobowy*) в польській мові та способи її відтворення в українській мові.
23. Типологія міжмовних омонімів (лексичних «фальшивих друзів перекладача») у польській та українській мовах.
24. Специфіка вживання кличного відмінка в польській та українській мовних системах.
25. Система дієслівного керування в польській та українській мовах: контрастивний аналіз складних випадків.
26. Лексико-семантичні особливості назв спорідненості та свояцтва в польській і українській лінгвокультурах.
27. Типологія консонантних систем польської та української мов: зіставний аналіз фонетичних відповідностей.
28. Граматична категорія числа: особливості вживання іменників *pluralia tantum* у зіставному аспекті.
29. Синтаксична роль інфінітива в польській мові порівняно з українською.
30. Способи вираження майбутнього часу в польській і українській мовах: структурні та семантичні паралелі.

Студент може запропонувати науковому керівникові власну тему курсової роботи та звернутися із письмовою заявою про її затвердження, оскільки вона не була внесена до переліку тем курсових робіт. Крім того, студент має право розширити або звужити тему роботи, письмово узгодивши нове формулювання із керівником.

Після вибору теми курсової роботи студент зобов'язаний звернутися з письмовою заявою до керівника курсу (наукового керівника роботи) про її затвердження, після чого зміни не допускаються, однак можливі окремі уточнення та не принципові правки або доповнення. Календарний графік написання курсової роботи має відповідати встановленим керівником вимогам.

3. ПЛАН РОБОТИ

3. Визначення структури курсової роботи та складання її плану

3.1. Попереднє вивчення джерел

Визначення структури курсової роботи і складання її плану передбачає попереднє опрацювання значної кількості наукових джерел, що стосуються обраної теми: монографій українських, польських та інших зарубіжних авторів, статей у фахових журналах, матеріалів конференцій, словників, корпусів текстів. Особливу увагу слід приділити працям, що містять приклади з польськомовного матеріалу та його зіставлення з українською чи іншими мовами.

Спочатку студент складає попередній план, який уточнюється й деталізується в процесі подальшого вивчення теоретичних і практичних аспектів теми, а також під час роботи з автентичними польськомовними текстами.

3.2. Узгодження плану

План курсової роботи студент складає самостійно й узгоджує з науковим керівником, який коректує та затверджує його. План може бути простим (з кількома розділами) або розгорнутим (із підрозділами), однак у будь-якому випадку він повинен охоплювати всі важливі аспекти дослідження: теоретичний огляд, аналіз мовного матеріалу, порівняльний аспект (за наявності), узагальнення результатів.

4. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з польської мови / порівняльного мовознавства складається з таких основних елементів:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за потреби);
- вступ;
- основна частина (2–4 розділи відповідно до логіки дослідження, висновки до кожного розділу);
- загальні висновки;
- список використаної літератури;
- список використаних джерел (йдеться про тексти (польськомовні, українсько-/англійськомовні, що аналізувалися));
- додатки (таблиці, схеми, приклади мовних конструкцій, покажчики).

Обсяг роботи: 25–35 сторінок.

Пропорції викладу матеріалу в курсовій роботі:

вступ – 2–4 сторінки;

основна частина – 20–23 сторінки;

висновки – 2–3 сторінки.

Вступ

У вступі студент розкриває сутність і стан наукової проблеми, її значущість, обґрунтовує необхідність проведення дослідження. Вступ має містити:

- актуальність теми (з урахуванням сучасних тенденцій у лінгвістиці та навчанні польської мови як іноземної в закладах загальної середньої освіти);
- мету й завдання;
- об'єкт і предмет дослідження;
- методи аналізу (лінгвістичні, компаративні, статистичні, корпусні);
- наукове та практичне значення;
- новизну;
- інформацію про структуру роботи.

Актуальність теми повинна бути доведена шляхом критичного огляду літератури, що демонструє рівень дослідження проблеми та потребу її подальшого вирішення. Огляд повинен показати вміння студента працювати з джерелами, систематизувати їх, критично оцінювати й виокремлювати суттєве.

Об'єкт і предмет дослідження

- **Об'єкт дослідження** – мовний процес або явище (наприклад, синтаксичні конструкції польської мови, лексичні запозичення, фразеологізми).
- **Предмет дослідження** – конкретні аспекти цього явища (наприклад, порівняння польських і українських фразеологізмів, аналіз польських синтаксичних структур у зіставленні з українськими).

Мета і завдання

Мета дослідження визначає загальний напрям роботи, а завдання конкретизують її реалізацію. Завдання формуються як перелік дій, наприклад:

- вивчити теоретичні підходи до проблеми;
- дослідити польськомовний матеріал;
- здійснити порівняльний аналіз;
- охарактеризувати специфіку мовних явищ;
- узагальнити результати;
- сформулювати висновки.

Методи дослідження

У курсовій роботі слід чітко зазначити методи, використовувані для досягнення поставленої мети та виконання завдань. Методи поділяють на:

- **загальнонаукові:** аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, індукція й дедукція, системний підхід;
- **спеціальні лінгвістичні:** описовий, порівняльно-зіставний, термінологічний, структурно-функційний, контекстуальний, лексикографічний, статистичний, корпусний.

Для курсової роботи з польської мови / порівняльного мовознавства доцільно використовувати:

- аналіз наукової літератури з проблеми дослідження;
- термінологічний аналіз (уточнення та систематизація понять);
- порівняльно-зіставний аналіз мовних явищ польської та української (або іншої зіставлюваної) мови;
- структурно-функційний і контекстуальний аналіз польськомовних прикладів;
- метод синтезу й узагальнення результатів;
- статистичний метод опрацювання мовного матеріалу (кількісний аналіз частотності, варіантів, специфіки функціонування);
- корпусний метод (робота з паперовими джерелами й електронними корпусами польської та української мов).

Наукове та практичне значення отриманих результатів

Наукове значення результатів роботи полягає у внеску в розвиток порівняльного мовознавства, уточненні термінології, систематизації мовних явищ, розширенні уявлень про специфіку польської мови в контексті слов'янських / інших мов.

Практичне значення полягає в можливості використання результатів дослідження в навчальному процесі:

- 1) у навчанні польської (як іноземної) та української мов у закладах загальної середньої освіти;
- 2) у викладанні навчальних дисциплін «Вступ до мовознавства», «Порівняльне мовознавство», «Порівняльна граматики слов'янських мов» тощо у закладах вищої освіти;
- 3) у практиці перекладу;
- 4) для формування навичок міжкультурної комунікації.

Результати можуть бути використані для розроблення навчально-методичних матеріалів, створення вправ для учнів / студентів, пояснення складних мовних явищ у шкільних курсах лінгвістичного циклу.

Основна частина

- складається з розділів, підрозділів, пунктів;
- кожний розділ починається з нової сторінки;
- наприкінці кожного розділу формулюються висновки;
- заголовки розділів і підрозділів мають чітко відповідати темі та відобразити роботу з мовним матеріалом.

Рекомендації щодо оформлення списку використаної літератури

Кількість джерел. У курсовій роботі має бути не менше **25 джерел**.

Мовна різноманітність. Обов'язковою є наявність джерел **українською, польською та англійською мовами**, що забезпечує ширший науковий контекст і дає змогу студенту працювати з автентичним матеріалом.

Актуальність джерел. Перевага надається сучасним виданням (останні **10–15 років**), що відображають актуальний стан досліджень у галузі полоністики та порівняльного мовознавства.

Порядок розміщення бібліографічних описів. Усі джерела у списку літератури / використаних джерел розташовують за алфавітом: спочатку подають видання, оформлені **кирилицею**, після них розміщують джерела, записані **латиницею**.

Принципи групування. У межах кожної абетки джерела впорядковують за прізвищами авторів або за першими словами бібліографічного опису (якщо автор відсутній). Якщо авторів кілька, орієнтуються на прізвище першого автора.

Єдність оформлення. Усі бібліографічні записи виконують відповідно до стандарту **ДСТУ 8302:2015**. В бібліографічних описах обов'язково зазначають: прізвище та ініціали автора/-ів (якщо вони є), повну назву праці, місце видання, видавництво, рік і кількість сторінок (для книг) або сторінки (для статей). Для електронних ресурсів додають коректне посилання та дату звернення.

Посилання в тексті. Посилання на джерела в тексті роботи є **обов'язковими** та повинні відповідати бібліографічному опису у списку літератури.

Додаткові рекомендації

1. Не допускається змішування кирилических і латинських джерел в одному алфавітному блоці.
2. Джерела іноземними мовами, записані кирилицею (наприклад, переклади назв), відносять до кирилического блоку.
3. Нормативні документи, закони чи стандарти розташовують у загальному алфавітному порядку, без окремого виділення.

Зразки бібліографічних описів

Українською мовою:

1. Дуденко О. В. Номінативна та комунікативна природа українських паремій: дис. ... канд. філол. наук зі спеціальності 10.02.01 українська мова / Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2002. 220 с.
2. Мартинюк В. С. Порівняльна граматики української та польської мов. Львів: Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 312 с.
3. Шкіцька І. Ю. Репрезентація образу матері в польських та українських пареміях. *Українська мова*. 2024. № 3(91). С. 28–41. URL: <https://ukrmova.iul-nasuu.org.ua/wp-content/uploads/sites/8/2024/10/4..pdf> (дата звернення 05.01.2025)

Польською та англійською мовами:

1. Bryłowa W. Określenia wartościujące płeć w historii języka polskiego. *Modernizm i feminizm. Postacie kobiece w literaturze polskiej i obcej* / Łoch E. (red.). Lublin, 2001. S. 247–255.
2. Fisiak J. *Contrastive Linguistics: Prospects and Problems*. Berlin: Mouton de Gruyter, 1981. 412 p.
3. Grzegorzczkowa R. *Wprowadzenie do semantyki językoznawczej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2010. 254 s.
4. Pauwels A. *Women changing language*. London-New York: Longman, 1998. PP. XVI + 267.
5. Skommer G. Baba jak Szwed, czyli o ksenofobii we frazeologii. *Folia Scandinavica*. Vol. 12. Poznań, 2011. S. 289-297.
6. *Słownik pojęciowy języka staropolskiego*. URL: <https://spjs.ijp.pan.pl/haslo/index/4384/25422> (дата доступу до zasobu 30 czerwca 2024 r.).
7. Swan M., Smith B. *Learner English: A Teacher's Guide to Interference and Other Problems*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 384 p.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. Титульний аркуш і загальні параметри оформлення

- Титульний аркуш є першою сторінкою курсової роботи (див. додаток А).
- На наступній сторінці подають зміст роботи (див. додаток Б).
- Кожну структурну частину починають із нової сторінки.

Вимоги до тексту та полів:

- міжрядковий інтервал – 1,5;
- шрифт – 14, Times New Roman;
- поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Нумерація:

- починається з титульного аркуша, але номер сторінки ставлять, починаючи зі вступу;
- нумерація здійснюється арабськими цифрами у правому верхньому куті.

Абзац і відстань:

- абзацний відступ – 1 см;
- відстань між назвою розділу й текстом – 3–4 інтервали.

Заголовки:

- структурні частини («ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ») друкують великими літерами по центру;
- заголовки підрозділів – маленькими літерами (крім першої великої), з абзацного відступу, без крапки в кінці.

Додатки не входять до загального обсягу, але підлягають нумерації.

5.2. Ілюстрації, таблиці та додатки

Ілюстрації (схеми, графіки, карти, приклади мовних конструкцій) і таблиці подають після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Ілюстрації позначають словом «Рис.», таблиці – «Таблиця» із зазначенням номера та назви (наприклад: «Рис. 1.2. Структура польського вокалізму», «Таблиця 2.1. Порівняння синтаксичних конструкцій польської та української мов»).

Номер ілюстрації, її назва й пояснювальні підписи розміщують під ілюстрацією.

Додатки оформлюють як продовження роботи, позначаючи літерами української абетки.

Ілюстрації, таблиці та формули в додатках нумерують у межах кожного додатка (наприклад: «Рис. А.1.2», «Формула В.1»).

5.3. Загальні правила цитування та посилання

Кожна цитата супроводжується посиланням на джерело у квадратних дужках: [3, с. 125].

Цитування має бути повним, без перекручень. Пропуски позначають трьома крапками.

Посилання на джерела без цитування оформлюють так: [4], [1–7].

Посилання на ілюстрації, таблиці або формули подають відповідно до їхнього номера («див. рис. 1.1», «див. табл. 2.3»).

Допускається використання виносок із повним бібліографічним описом.

Якщо студент має власні наукові публікації, на них слід посилатися в тексті.

5.4. Мовностилістичні особливості

Текст курсової роботи має бути викладений у **науковому стилі**, що характеризується:

- логічністю, цілісністю, об'єктивністю;
- лаконічністю та ясністю викладу;
- доказовістю суджень;
- використанням наукової термінології.

Особливості наукового стилю:

- виклад від третьої особи («вважаємо», «на нашу думку»);
- використання конструкцій для логічних зв'язків («тому», «у результаті», «зважаючи на»);
- висновки починаються з формулювань: «Таким чином...», «Отже...», «Дослідження засвідчило, що...».
- широке застосування пасивних конструкцій («розглянуто», «проаналізовано», «з'ясовано»).

Типові формули наукового викладу:

«Актуальність дослідження визначається...»

«Мета дослідження полягає в...»

«Завдання дослідження передбачають: охарактеризувати..., визначити..., дослідити...»

«У роботі застосовано такі методи...»

«Практичне значення дослідження становить...»

«Одержані результати дослідження засвідчили, що...»
«На підставі здійсненого аналізу ...»
«З огляду на сказане.....»

Специфіка курсової з польської мови / порівняльного мовознавства

1. У тексті обов'язково наводяться **приклади польською мовою** (лексичні, граматичні, синтаксичні, фразеологічні).
2. Польськомовні приклади подають курсивом.
3. Приклади повинні бути паспортизовані (із зазначенням джерела). Вони можуть бути згруповані або систематизовані у вигляді таблиць, схем, словників із коментарями.
4. Посилання на польськомовні джерела оформлюються за загальними правилами, із зазначенням сторінки чи контексту.

6. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ

Захист курсової роботи відбувається перед комісією у складі двох–трьох викладачів кафедри за участю наукового керівника та студента.

Графік захисту затверджує завідувач кафедри, узгодивши його з деканатом.

Студент готує доповідь тривалістю до 10 хвилин, у якій стисло й логічно викладає основні результати дослідження.

Доповідь повинна містити:

- актуальність теми;
- мету та завдання;
- короткий огляд наукової літератури;
- аналіз польськомовного матеріалу з прикладами;
- результати порівняльного аналізу (якщо робота з порівняльного мовознавства);
- узагальнені висновки.

Після доповіді студент відповідає на запитання членів комісії, що можуть стосуватися: а) окремих аспектів теми; б) використаних методів; в) інтерпретації мовних прикладів; г) практичного значення отриманих результатів.

За потреби студент може використати мультимедійну презентацію, таблиці, схеми чи інші візуальні матеріали для унаочнення результатів аналізу здійсненого дослідження.

Перелік орієнтовних питань, які можуть ставити студенту на захисті курсової роботи з польської мови / порівняльного мовознавства.

1. Питання щодо вибору теми, структури роботи, методів дослідження

1. Чому Ви обрали саме цю тему?
2. У чому полягає актуальність дослідження?
3. Яка мета та основні завдання курсової роботи?
4. Що є об'єктом і предметом Вашого дослідження?
5. Які методи Ви застосовували для аналізу мовного матеріалу?

2. Робота з науковою літературою

1. Які наукові джерела стали для Вас основними?
2. Чи використовували Ви польськомовні праці? Якщо так, які саме?
3. Як Ви оцінюєте сучасний стан дослідження обраної проблеми?
4. Які підходи різних авторів Ви порівнювали у своїй роботі?

3. Робота з автентичним польськомовним матеріалом

1. Які тексти (художні, публіцистичні, наукові, ділові) Ви використали як джерело мовних прикладів?

2. Наведіть приклад мовного явища польською мовою, яке Ви аналізували, та поясніть його специфіку. Як пояснити це явище учням, які вивчають польську мову?
3. Як Ви здійснювали порівняльний аналіз мовних явищ на матеріалі польських та українських джерел?
4. Які спільні та відмінні риси польської та української мов Ви виявили в межах цієї теми?
5. Які труднощі виникали під час роботи з польськомовним матеріалом?

4. Теоретичні аспекти

1. Які лінгвістичні поняття чи категорії були ключовими у Вашому дослідженні?
2. Як Ви визначаєте місце польської мови в системі слов'янських мов?
3. Які сучасні методи порівняльного мовознавства Ви застосували?
4. Чим відрізняється описовий метод від порівняльно-зіставного у Вашій роботі?

5. Практичне значення результатів дослідження

1. Як результати Вашого дослідження можуть бути використані у викладанні польської мови?
2. Чи можна застосувати Ваші висновки у практиці перекладу?
3. Які рекомендації Ви могли б запропонувати для студентів чи учнів, що вивчають польську мову?

6. Узагальнювальні питання

1. Які основні висновки Ви зробили у своїй роботі?
2. Чи вдалося Вам досягнути мети і повністю виконати поставлені завдання?
3. Що нового Ви особисто відкрили для себе під час дослідження?
4. Які перспективи подальшого дослідження цієї теми?

7. ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Порядок оцінювання

Після завершення захисту голова або один із членів комісії зачитує відгук наукового керівника. Відбувається обговорення оцінки за роботу, що враховує:

- якість письмового виконання курсової роботи;
- рівень роботи з польськомовним матеріалом;
- аргументованість висновків;
- якість усної презентації та відповідей на запитання.

Підсумкова оцінка виставляється за комплексним результатом письмового дослідження та захисту.

Загальні засади оцінювання

Оцінювання курсової роботи має комплексний характер і здійснюється за двома складовими:

- оцінювання підготовленого письмового дослідження;
- оцінювання результатів публічного захисту.

Кожна складова фіксується окремо у відомості обліку успішності, після чого на їх основі визначається підсумкова оцінка відповідно до встановленого співвідношення.

Метою оцінювання є встановлення ступеня сформованості у студента навичок самостійної науково-аналітичної роботи, уміння інтерпретувати мовні явища, працювати з польськомовним матеріалом, здійснювати порівняльний аналіз та аргументовано презентувати результати дослідження.

Оцінювання базується на принципах:

- об'єктивності;
- академічної доброчесності;
- самостійності виконання;
- відповідності змісту роботи поставленим завданням;
- логічної завершеності дослідження;
- коректності роботи з автентичним мовним матеріалом.

Оцінювання підготовки курсової роботи

Під час перевірки роботи науковий керівник і члени комісії враховують:

- відповідність змісту обраній темі та сформульованим завданням;
- рівень опрацювання наукової літератури і коректність посилань;
- самостійність аналізу польськомовних прикладів;
- здатність студента здійснювати порівняльний аналіз польської та української (або іншої зіставлюваної) мови;
- аргументованість інтерпретації та обґрунтованість висновків;

- логічність структури дослідження;
- дотримання вимог до наукового стилю;
- правильність оформлення роботи відповідно до встановлених вимог.

Особлива увага приділяється не кількості наведених прикладів, а здатності студента до їх аналітичного осмислення, пояснення мовних явищ у контексті та узагальнення результатів.

Оцінювання захисту курсової роботи

Під час захисту оцінюється здатність студента:

- стисло й логічно представити основні результати дослідження;
- виокремити найбільш значущі положення роботи;
- аргументовано відповідати на запитання, використовуючи приклади з польськомовного матеріалу;
- орієнтуватися в опрацьованих мовних фактах і пояснювати їх у порівняльному аспекті;
- вести фахову дискусію, демонструючи розуміння специфіки польської мови та її зіставлення з іншими мовами;
- за потреби доцільно використовувати мультимедійну презентацію або інші візуальні матеріали для унаочнення результатів дослідження.

Захист курсової роботи підтверджує рівень самостійності виконання дослідження, уміння працювати з автентичним мовним матеріалом і розуміння його змісту.

Критерії оцінювання курсової роботи

Оцінювання письмового виконання:

- **90–100 балів (А – «відмінно»)**. Самостійний дослідницький характер, повне й глибоке розкриття теми, ґрунтовне опрацювання літератури, аргументований аналіз польськомовних прикладів, застосування порівняльного методу, власні узагальнення, коректне оформлення.
- **80–89 балів (В – «добре»)**. Тема розкрита достатньо повно, аналіз здійснено на належному рівні, проте окремі положення потребують більшої глибини або систематизації.
- **70–79 балів (С – «добре»)**. Дослідження виконано правильно, але аналіз має частково описовий характер, приклади наведено без достатнього узагальнення.
- **60–69 балів (D – «задовільно»)**. Фрагментарність викладу, поверховий аналіз мовних фактів, слабкий зв'язок висновків із завданнями.
- **50–59 балів (Е – «задовільно»)**. Тема розкрита частково, приклади використані несистемно, аналіз підмінено переказом.
- **35–49 балів (FX – «незадовільно» з можливістю доопрацювання)**. Відсутній самостійний аналіз польськомовного матеріалу, грубі помилки у структурі й оформленні роботи.
- **1–34 бали (F – «незадовільно»)**. Робота не подана або не містить ознак самостійно здійсненого дослідження.

Оцінювання захисту:

- **90–100 балів (А – «відмінно»)**. Логічна, переконлива презентація, глибоке розуміння проблеми, вільне оперування лінгвістичними поняттями, аргументовані відповіді з прикладами польською.
- **80–89 балів (В – «добре»)**. Доповідь змістовна, студент добре орієнтується в матеріалі, відповіді здебільшого точні.
- **70–79 балів (С – «добре»)**. Доповідь переважно репродуктивна, відповіді не завжди аргументовані, приклади використані частково.
- **60–69 балів (D – «задовільно»)**. Презентація непослідовна, студент орієнтується лише в окремих положеннях, приклади наведено поверхово.
- **50–59 балів (Е – «задовільно»)**. Фрагментарне відтворення змісту, відсутність цілісного розуміння мовного матеріалу.
- **35–49 балів (FX – «незадовільно» з можливістю повторного захисту)**. Слабка орієнтація в матеріалі, відсутність пояснення основних положень.
- **1–34 бали (F – «незадовільно»)**. Студент не з'явився на захист або не володіє матеріалом дослідження.

Підсумковий бал

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) визначається як середньо-зважена величина відповідно до встановленої питомої ваги складових:

- письмове виконання курсової роботи (з акцентом на роботу з польськомовним матеріалом);
- публічний захист курсової роботи.

Структура залікового кредиту

Підготовка курсової роботи	Захист курсової роботи	Разом
60%	40%	100%

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

У разі якщо за результатами захисту курсова робота оцінена на «незадовільно», комісія визначає можливість її доопрацювання з подальшим повторним поданням до захисту або необхідність виконання нової роботи за темою, запропонованою кафедрою.

Повторний захист курсової роботи здійснюється у строки, визначені графіком освітнього процесу та розкладом ліквідації академічної заборгованості.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Автоматичне оформлення джерел по ВАК України. URL: vak.in.ua/
2. Академічне письмо та культура публікацій. URL: bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1.
3. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. Вид. офіц. Чинний з 01.07.2016. Київ: УкрНДНЦ, 2016. 16 с. (Інформація та документація).
4. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Харків: ХНАУ, 2019. 272 с.
5. Жлуктенко Ю. О. Порівняльне мовознавство: навч. посібник. Київ: Вища школа, 1987. 256 с.
6. Кодекс академічної доброчесності Західноукраїнського національного університету. URL: https://www.wunu.edu.ua/pdf/academ_dob/kodeks-akadem-dobrochesnost.pdf
7. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
8. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник. Київ: Академія, 2006. 464 с.
9. Лаврук М. Методика науково-педагогічних досліджень: навч.-метод. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 147 с.
10. Методичні рекомендації до написання курсових і магістерських робіт для студентів ОП «Слов'янська мова та література (переклад включно) – перша польська»: посібник присвячений пам'яті Людмили Петрухіної / Албул О. А., Кравчук А. М., Лозинська О. Г., Стефанишин Ю. М.. Львів: ЛНУ, 2024. 51 с.
11. Методичні рекомендації до написання курсових робіт для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2024. 24 с.
12. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: методичні рекомендації / авт.-уклад. О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець. Київ: УБА, 2016. 117 с.
13. Підготовка рефератів, курсових робіт та наукових статей: навч.-мет. посіб. для студ. гуманіт. спец. ОКР Бакалавр, ОКР Магістр / упор. М. Яцишин та ін. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 211 с.
14. Положення про систему запобігання плагіату в академічних текстах науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Західноукраїнського національного університету <https://www.wunu.edu.ua/opp/zyau/polozhennja-zapobgannja-plagatu.pdf>
15. Рікер П. Що таке текст? Пояснення і розуміння. *Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст.* / за ред.

- М. Зубрицької. 2-е вид., доповн. Львів: Літопис, 2002. С. 349-366.
16. Ролік А. В. Порівняльне мовознавство: лекції та семінари: навчально-методичний посібн. Вид. 2-е, доповнене. Ніжин: Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя, 2023. 152 с.
 17. Семенов О. Культура наукової української мови: навч. посіб. Київ: Академія, 2010. 216 с.
 18. Супрун Л., Супрун В. Методика та організація наукових досліджень: навч.-метод. вказівки. Вінниця: Едельвейс і К, 2018. 38 с.
 19. Хобзей М. К., Вергун А. Р. Деякі аспекти первинної експертизи наукових праць на наявність академічного плагіату. *Медична освіта = Medical Education*: науково-практичний журнал. 2016. № 3. С. 102–105.
 20. Шкіцька І. Актуальні питання використання сервісів штучного інтелекту в науковій діяльності. *Інтеграція штучного інтелекту в освіту: виклики та можливості*: збірник тез наук.-метод. доповідей Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації (Київ, 10 грудня 2024 року – 20 січня 2025 року). Ч. 2. Київ – Львів – Торунь: Національний університет фізичної культури та спорту України, Liha-Pres, 2025. С. 915-919.
DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-477-4-242>.
URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/54404>.
 21. Шкіцька І. Ю. Динаміка термінології сфери інформаційної діяльності та бібліотечної справи. *Лінгвістичні дослідження*: [зб. наук. праць Харківського нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди]. Харків, 2022. С. 77-92.
DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2022.56.06>.
URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/lingvistics/article/view/4568>
 22. Шкіцька І. Ю. Науковий ідіостиль Юрія Шевельова. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2024. Вип. 60 (до 100-річчя від дня народження заслуженого діяча науки і техніки України, доктора філологічних наук, професора Сергія Івановича Дорошенка). С. 244–263. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2024.60.20>.
 23. Шкіцька І. Опозиція «чоловіче-жіноче» в польських та українських пареміях. *Українська мова*. 2025. № 1(93). С. 52–68. DOI: <https://doi.org/10.15407/ukrmova2025.01.052>; URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/sites/8/2025/04/6..pdf>.
 24. Шкіцька І. Ю. *Питоме-запозичене* в лінгвістичній термінології Юрія Шевельова. *Українська мова*. 2023. 4(88). С. 3–20.
DOI: <https://doi.org/10.15407/ukrmova2023.04.003>. URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/pytome-zapozychene-v-lingvistichnij-terminologiyi-yuriya-shevelova.html>
 25. Шкіцька І. Термінологічний ідіолект мовознавчих праць Ярослава Богдана Рудницького. *Термінологічний вісник*. 2021. Вип. 6. С. 207-217.
URL: http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_Work/hinzburh_2021_Term_visnyk_N6.pdf
 26. Comrie B. *Language Universals and Linguistic Typology*. Oxford: Blackwell, 1989. 250 p.

27. Fisiak J. (red.). *Papers and Studies in Contrastive Linguistics*. Poznań: Adam Mickiewicz University Press, 1984. 350 s.
28. Haspelmath M. *Understanding Morphology*. London: Arnold, 2002. 280 p.
29. James C. *Contrastive Analysis*. London: Longman, 1980. 200 p.
30. Johansson S. *Contrastive Linguistics: Prospects and Problems*. Berlin: Mouton de Gruyter, 2007. 320 p.
31. Krzeszowski T. P. *Kontrastive Linguistik und Übersetzungstheorie*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1990. 280 s.
32. Mańczak-Wohlfeld E. *English-Polish Contrastive Grammar at Polish Universities*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2016. 210 s.

Електронні інформаційні ресурси

1. **Academia.edu** – платформа для поширення наукових статей, зокрема з польської та англійської лінгвістики. URL: <https://www.academia.edu>
2. **Biblioteka Narodowa** (Національна бібліотека Польщі) – електронні ресурси та каталоги польських наукових видань. URL: <https://www.bn.org.pl>
3. **ERIC** (Education Resources Information Center) – міжнародна база даних освітніх і лінгвістичних досліджень, містить численні праці з контрастивної лінгвістики. URL: <https://eric.ed.gov>
4. **Google Scholar** – універсальний пошуковий інструмент для наукових публікацій, корисний для пошуку статей із порівняльного мовознавства.
5. **JSTOR** – електронна бібліотека академічних журналів, у тому числі з мовознавства, порівняльної граматики і типології. URL: <https://www.jstor.org>
6. **LingBuzz** – відкритий архів лінгвістичних праць, де розміщуються сучасні статті та препринти з фонології, морфології, синтаксису і компаративістики. URL: <https://ling.auf.net/lingbuzz>
7. **Papers and Studies in Contrastive Linguistics** – збірники статей, видані Університетом ім. Адама Міцкевича (Познань), присвячені польсько-англійському контрастивному проекту. URL: <https://eric.ed.gov> (архів ERIC)
8. **Poznań Studies in Contemporary Linguistics** (PSiCL) – міжнародний журнал, що публікує дослідження з сучасної лінгвістики, включно з польсько-англійським контрастивним аналізом. URL: <https://psicl.amu.edu.pl>
9. **Project MUSE** – платформа наукових публікацій із гуманітарних наук, включно з лінгвістикою та перекладознавством. URL: <https://muse.jhu.edu>
URL: <https://scholar.google.com>
10. **Наукова електронна бібліотека України** (Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського) – доступ до українськомовних і міжнародних лінгвістичних джерел. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет

Кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Тема роботи

Курсова робота
з польської мови /
порівняльного мовознавства
студента/-ки групи СОП-41

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

_____ (науковий ступінь, звання)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Робота допущена до захисту

_____ (підпис наукового керівника)

Оцінка

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ ECTS__

Члени комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Тернопіль-202X

Зміст¹

ВСТУП (Актуальність теми дослідження. Мета і завдання роботи. Об'єкт і предмет дослідження. Методологія та джерельна база. Практичне значення результатів).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

- 1.1. Поняття фразеологізму та його класифікація в сучасній лінгвістиці.
- 1.2. Символіка «серця» в мовній картині світу слов'ян.
- 1.3. Огляд наукових праць про фразеологізми з компонентом «серце» у польській та українській мовах.

Висновки до розділу 1.**РОЗДІЛ 2. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З КОМПОНЕНТОМ «СЕРЦЕ» У ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ**

- 2.1. Семантичні групи польських фразеологізмів із компонентом «serce».
- 2.2. Стилiстичні функції фразеологізмів із компонентом «serce».
- 2.3. Прагматичний потенціал фразеологізмів із компонентом «serce» в польських художніх і публіцистичних текстах.

Висновки до розділу 2.**РОЗДІЛ 3. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З КОМПОНЕНТОМ «СЕРЦЕ» В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ**

- 3.1. Структурно-семантичні особливості українських фразеологізмів із компонентом «серце».
- 3.2. Фразеологізми із компонентом «серце» як стилістичні засоби.
- 3.3. Поліфункційність фразеологізмів із компонентом «серце» в українському художньому та публіцистичному дискурсах.

Висновки до розділу 3.**РОЗДІЛ 4. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІЗ КОМПОНЕНТОМ «СЕРЦЕ» У ПОЛЬСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ**

- 4.1. Спільні семантичні риси польських і українських фразеологізмів із компонентом «серце».
- 4.2. Порівняння символіки та конотацій.
- 4.3. Проблеми перекладу польських фразеологізмів із компонентом «serce» українською мовою.

Висновки до розділу 4.

ВИСНОВКИ (Підсумки дослідження. Основні результати порівняльного аналізу. Практичні рекомендації для навчання польської мови як іноземної в ЗЗСО та здійснення перекладу. Перспективи подальших досліджень).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ****ДОДАТКИ**

¹ Орієнтовний план подано для теми «Фразеологізми з компонентом «серце» у польській та українській мовах: порівняльний аналіз»

Навчально-методичне видання

*Шкіцька Ірина Юріївна,
Щербяк Юрій Адамович,
Ліщинська Наталія Мирославівна,
Дідух Наталія Володимирівна*

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання курсових робіт
із польської мови / порівняльного мовознавства
для студентів спеціальності
«014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)»
предметною спеціальністю 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна
література) спеціалізацією 014.028 Польська мова та зарубіжна література

Підписано до друку 13.02.2025 р.
Формат 60х90/8. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Ум.-друк. арк. 1,67. Обл.-вид. арк. 1,85.

Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46004

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 7284 від 18.03.2021 р.*